

SECȚIA DE ȘTIINȚE
ALE VIEȚII
A ACADEMIEI DE ȘTIINȚE
A MOLDOVEI

bd. Ștefan cel Mare, 1
MD-2001, Chișinău,
Republica Moldova
tel: +(373 22) 21-05-02
E-mail: ssv.asm.md@gmail.com

SECTION OF LIFE SCIENCES
OF THE ACADEMY
OF SCIENCES OF MOLDOVA

Ștefan cel Mare Ave, 1
MD-2001, Chisinau,
Republic of Moldova
tel: +(373 22) 21-05-02
E-mail: ssv.asm.md@gmail.com

AVIZUL BIROULUI SECȚIEI ȘTIINȚE ALE VIEȚII A AȘM

asupra raportului privind executarea proiectului bilateral

”Elaborarea metodelor biotehnologice (in vitro și in vivo) de asanare a zmeurului de către virusul piticirii tupoase cu scopul majorării productivității plantațiilor industriale a zmeurului 2022-2023.

Prioritatea II. Agricultură durabilă, securitate alimentară și siguranța alimentelor,

Conducătorul proiectului: Dr. PRODANIUC Leonid

perfectat în baza audierii raportului științific anual al implementării proiectelor din domeniile cercetării și inovării la Adunarea Generală a secției Științe ale Vieții din 9 decembrie 2022 și a concluziilor experților

S-a discutat: Raportul privind executarea proiectului bilateral, etapa anului 2022 – ”Elaborarea metodelor biotehnologice (in vitro și in vivo) de asanare a zmeurului de către virusul piticirii tupoase cu scopul majorării productivității plantațiilor industriale a zmeurului 2022-2023”
Conducătorul proiectului: Dr. PRODANIUC Leonid

S-a decis prin vot unanim:

Luând în considerare dezbaterile din cadrul audierii publice și avizele experților, se aprobă următorul aviz consultativ asupra proiectului:

Proiectul este „**Aprobat**”, cu calificativul general „**Satisfăcător**” (18,9).

Calificative pe criterii:

1. *Atingerea scopului, obiectivelor și rezultatelor declarate în propunerea de proiect în corelare cu cele obținute pe durata executării/implementării proiectului – “Bine”.*

Scopul proiectului constă în studierea plantațiilor de zmeur a fermierilor din Moldova și Belarus la infectarea de către virusul piticirii tupoase (VPTZ). Asanarea soiurilor pentru fondarea plantațiilor-mamă de categoria „Prebaza” cu multiplicarea masivă ulterioară în pepinierele specializate a țării. Pentru atingerea scopului au fost trasate 4 obiective, care prin formularea lor sunt prezentate ca sarcini cu activități: cercetarea..., testarea..., asanarea..., diagnosticarea..., și mai puțin ca obiective științifice.

Acțiunile planificate și realizate sunt enunțate identic “1. Studierea plantațiilor pentru a determina gradul de răspândire și colectarea mostrelor; 2. Studierea vizuală; 3. Colectarea mostrelor; 4. Diagnosticarea mostrelor prin metodele imunologice ELISA și ISEM; 5. Testarea mostrelor; 6. Vizualizarea rezultatelor”, fără o descriere concretă a numărului de gospodării din fiecare țară, mostre vizualizate/colectate per soi, scheme metodologice de testare / diagnostic virusologic, etc.

Rezultatele obținute sunt prezentate pe 0,8 pagină. Este descrisă starea fitosanitară a plantațiilor din țară (16 ha) pentru gospodării cu suprafețe de la 0,5 ha până la 2 ha, ce cultivă preponderent 8 soiuri de zmeur. În rezultatul cercetării la prezența virusului în mostrele colectate s-a stabilit că gradul de infectare a plantațiilor variază de la 5% până la 15%, dar nu este clar cât de gravă este starea pentru gospodărie, în funcție de statutul activității acesteia.

S-a constatat că 2 soiuri din colecția IȘPHTA sunt afectate de virusul piticirii tufoase și urmează a fi supuse asanării termice. Totodată, este invocată elaborarea metodei de testare a virusului prin microscopie imuno-electronică cu descrierea detaliilor procedurale de lucru (care de fapt trebuiau incluse în acțiunea realizată nr.4), dar nu este clar care este diferența față de metoda clasică.

Se recomandă unificarea denumirii soiurilor de zmeur în text.

2. *Diseminarea rezultatelor obținute – “Satisfăcător”:*

Informație insuficientă - Rezultatele obținute sunt intermediare și diseminarea lor este preconizată la finalizarea lucrărilor prevăzute în proiect.

3. *Valoarea socio-economică a rezultatelor obținute, materializarea rezultatelor și perspective de implementare – “Satisfăcător”.*

Informație insuficientă - Colaborarea în cadrul proiectului prezent presupune ameliorarea cultivării zmeurului cu majorarea productivității soiurilor asanate.

4. *Participarea tinerilor în proiect, pregătirea cercetătorilor în cadrul proiectului prin doctorat/postdoctorat – “Nesatisfăcător”.*

Lipsește informația

Concluzii, recomandări

Scopul proiectului constă în studierea plantațiilor de zmeur a fermierilor din Moldova și Belarus la infectarea de către virusul piticirii tufoase (VPTZ). Asanarea soiurilor pentru fondarea plantațiilor-mamă de categoria „Prebaza” cu multiplicarea masivă ulterioară în pepinierile specializate a țării. Pentru atingerea scopului au fost trasate 4 obiective, care prin formularea lor sunt prezentate ca sarcini cu activități: cercetarea..., testarea..., asanarea..., diagnosticarea..., și mai puțin ca obiective științifice.

Se recomandă o descriere concretă a acțiunilor realizate privind numărul de gospodării din fiecare țară, mostre izualizate/colectate per soi, scheme metodologice de testare / diagnostic virusologic, etc.

Rezultatele obținute sunt prezentate pe 0,8 pagină. Este descrisă starea fitosanitară a plantațiilor din țară (16 ha) pentru gospodării cu suprafețe de la 0,5 ha până la 2 ha, ce cultivă preponderent 8 soiuri de zmeur. În rezultatul cercetării la prezența virusului în mostrele colectate s-a stabilit că gradul de infectare a plantațiilor variază de la 5% până la 15%, dar nu este clar cât de gravă este starea pentru gospodărie, în funcție de statutul activității acesteia.

S-a constatat că 2 soiuri din colecția IȘPHTA sunt afectate de virusul piticirii tufoase și urmează a fi supuse asanării termice. Totodată, este invocată elaborarea metodei de testare a virusului prin microscopie imuno-electronică cu descrierea detaliilor procedurale de lucru, dar nu este evidențiată diferența față de metoda clasică.

Dat fiind faptul că experții nu au acces la informația privind conținutul scopului, obiectivelor și rezultatelor declarate în propunerea de proiectul depus la concurs, este dificil de a aprecia corect și obiectiv acest criteriu.

Cercetările planificate în cadrul acestui proiect, în special obținerea materialului asanat la culturile bacifere - zmeur, urmează să confirme rezultate importante care ar soluționa obiective relevante din Programul de Dezvoltare a Horticulturii pentru anii 2021-2025 (HG 840/2020) și HG 415/2013 pentru aprobarea Normei privind producerea, controlul, certificarea și comercializarea materialului de înmulțire și de plantare fructifer.

Raportul înaintat spre audieri publice este prezentat incomplet (lipsește informația privitor la: Protecția rezultatelor obținute în formă de obiecte de proprietate intelectuală; Materializarea

rezultatelor obținute; Colaborări cu organizații de cercetare internaționale, proiecte de cercetare/activități comune cu parteneri externi; Dificultățile în realizarea proiectului; precum și conținutul completat din anexele 2A și 2 B;), nu sunt respectate cerințele înaintate de ANCD pentru forma raportului, tehnoredactarea este realizată neglijent.

Conducător al
Secției Științe ale Vieții
acad.

Boris Găină

Secretar Științific al Secției
Dr.

Gabriela Romanciuc